

„Дувачи у пиштаљку” без законске заштите

Агенција за борбу против корупције припремила правилник, стручњаци сматрају да оне који пријаве корупцију мора да штити посебан закон

Борко Јосифовски остао је најпре без функције директора Завода за хитну медицинску помоћ у Београду, а убрзо и без посла, након што је 2006. године обавестио надлежне и јавност да има сазнања да поједини лекари „тргују” са приватним погребницима и да због тога нису правремено пружали помоћ пацијентима.

Иако су под сумњом била чак 53 случаја хитних интервенција са смртним исходом, на које су одлазила увек два иста лекара, и упркос томе што постоји извештај комисије Министарства здравља који потврђује да су лекари начинили стручне грешке и захтев Врховног суда да Министарство утврди чињенично стање, овај случај никада није добио судски епилог, ако се изузме то да је доктор Јосифовски осуђен за клевету по тужби те двојице колега. Његову тужбу за кривично дело против здравља људи тужилаштво није размотрило јер није лично оштећен.

Да живи у САД Јосифовски би највероватније остао на послу, а чак и да га изгуби добио би пристојну новчану надокнаду за то што је „дунуо у пиштаљку”, односно указао на могуће незаконито понашање. У Србији, међутим, такав закон не постоји, због чега Стивен Кон, извршни директор Националног центра за заштиту узбуњивача у Вашингтону, саветује Јосифовском да тужи све органе који су одговорни за евентуално заташкавање веома тешког кривично дела, као и да се обрати међународним организацијама за заштиту људских права.

Стручњаци за ову област, окупљени на трибини портала „Пиштаљка”, сагласни су да такву врсту заштите Јосифовском и свим другим узбуњивачима који пријављују корупцију или друге повреде закона није могуће обезбедити

без посебног закона. Када ће га Србија добити неизвесно је упркос томе што је реч и о препоруци Грека и ставу Европске уније.

„Људи који у јавном интересу укажу на злоупотребе морају имати законску заштиту, а такође неопходно је и запрети законском казном онима који их због тога буду кажњавали”, каже Родољуб Шабић, повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.

По сада важећим законима, заштићена је практично само анонимност узбуњивача и то у државним органима. Маријана Милосављевић, новинар „Пиштаљке”, каже, међутим, да око 30 одсто људи који пријављује корупцију уопште не жели то да ради

анонимно и врло често достављају и документацију о случајевима које пријављују.

Да би узбуњиваче требало заштитити посебним законом сматра и директорка Агенције за борбу против корупције Зорана Марковић, која каже да законске одредбе „расцепкане у више закона” не обезбеђују системску заштиту. Агенција је, иначе, ових дана представила Нацрт правилника о узбуњивачима. Овај посао јој је „поверен” прошлогодишњим изменама закона о Агенцији за борбу против корупције, али је, по општој оцени, један овакав подзаконски акт недовољан.

Немања Ненадић, програмски директор организације Транспарентност Србија каже да правилник преузима лошу формулацију из закона, да мора да се утврди да је неко пријавио корупцију „у доброј намери”, што је врло широко и нејасно. Осим тога, како каже, агенција је практично у позицији „старијег брата” кад је реч о заштити узбуњивача – она послодавца упозорава да је под њиховим надзором поступање према узбуњивачу, али нема механизам да га казни, ако он њихове препоруке не уважи.

„Не можете подзаконским актом спречити руководиоце у институцијама да користе своја дискрециона овлашћења и на тај начин малтретирају узбуњиваче – смањују им плату, премештају их... Осим тога, закон агенцији даје надлежност само кад је реч о заштити у домену онога о чему она води поступак, а то су сукоб интереса, поклони и пријављивање имовине. Ако заштитити некога због пријаве сумње за корупцију у органу у коме ради, агенција превазилази законска овлашћења”, каже Родољуб Шабић.

Г. Новаковић

Strana / Page: 6

Rejting / Reach: 154499

Država / Country: SERBIA

Površina članka / Size: 359 cm2

2 / 2

Како то раде Американци

САД су први закон о заштити узбуњивача донеле још 1777. године и како каже Стивен Кон, неки од највећих случајева корупције откривени су управо захваљујући њима. Закон им гарантује заштиту без-обзира на то да ли раде у приватном или државном сектору, а предвиђене су и кривичне санкције за

оне који их због тога малтретирају на послу. Амерички закон има и једно, за многе у Србији контроверзно решење – предвиђа и новчане награде за пријављивање корупције.

„Мислим да је неопходна и таква врста подршке, јер када се одлуче да постану 'узбуњивачи' то често може да значи и крај њихове професионалне каријере, јер ће бити обележени”, рекао је Стивен Кон.

